

สารบัญเรื่อง

	หน้า
ตอนที่ 1 : บทนำและแนวความคิด	1
บทที่ 1 : แนวทางภูมิศาสตร์การเมือง	2
บทที่ 2 : วิวัฒนาการแนวความคิดทางภูมิศาสตร์การเมือง	22
แบบฝึกหัด	53
ตอนที่ 2 : ปัจจัยทางระวางที่ และภูมิศาสตร์กายภาพ	55
บทที่ 3 : ระบบทางพื้นที่	56
บทที่ 4 : วิวัฒนาการการกำเนิดรัฐ	74
บทที่ 5 : ดินแดนและประชากรมนุษย์	113
บทที่ 6 : แบบแผนการศึกษาเกี่ยวกับการรวมตัวทางการเมือง	200
แบบฝึกหัด	231
ตอนที่ 3 : การศึกษาแนวทางหน้าที่ต่าง ๆ ของระวางที่	233
บทที่ 7 : การวิเคราะห์โครงสร้างภายในทางภูมิศาสตร์	
การเมืองของรัฐ	234
บทที่ 8 : อาณาเขตและพรมแดน	263
บทที่ 9 : รัฐประชาชาติ	326
บทที่ 10 : ทรัพยากรและอำนาจอธิปไตย	363
แบบฝึกหัด	413
ตอนที่ 4 : รัฐบาลและการบริหารทางการเมือง	417
บทที่ 11 : การปกครองดินแดน	418
บทที่ 12 : ภูมิศาสตร์รัฐและการปกครองท้องถิ่น	441
บทที่ 13 : องค์การนานาชาติ	482
แบบฝึกหัด	522

ตอนที่ 5 : ภูมิศาสตร์การเมืองประเทศไทย	523
บทที่ 14 : ภูมิศาสตร์ประเทศไทย	527
บทที่ 15 : การปกครองประเทศไทย	581
บทที่ 16 : ภูมิศาสตร์การเลือกตั้ง	660
แบบฝึกหัด	697
ตอนที่ 6 : วิเคราะห์บทบาทภูมิศาสตร์การเมือง	699
บทที่ 17 : ภูมิศาสตร์การเมืองประยุกต์	700
แบบฝึกหัด	722
เฉลยแบบฝึกหัด	725
บรรณานุกรม	726

ตอนที่ 1

บทนำและแนวความคิด

	หน้า
บทนำ	1
บทที่ 1 : แนวทางภูมิศาสตร์การเมือง	2
• วัตถุประสงค์	2
• บทนำ : แนวทางภูมิศาสตร์การเมือง	3
• ความหมายของวิชาภูมิศาสตร์การเมือง	7
ภูมิศาสตร์การเมืองสมัยโบราณ	8
ภูมิศาสตร์การเมืองปัจจุบัน	9
• อาณาเขตการเมือง	10
• การศึกษาภูมิศาสตร์การเมืองแบบระบบกับการศึกษาภูมิศาสตร์ การเมืองแบบภูมิภาค	12
• วิชาภูมิศาสตร์การเมืองเป็นศาสตร์เชิงวิทยาศาสตร์	13
• ปริมาณทฤษฎีภูมิศาสตร์การเมือง	15
• ภูมิศาสตร์การเมืองกับสังคมศาสตร์	15
• ภูมิศาสตร์การเมืองเป็นศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์สังคม	17
• วิชาภูมิรัฐศาสตร์	18
• สรุป	20
บทที่ 2 : วิวัฒนาการแนวความคิดทางภูมิศาสตร์การเมือง	22
• วัตถุประสงค์	22
• บทนำ : แนวความคิดทางภูมิศาสตร์การเมือง	23
• การศึกษาถึงความสัมพันธ์ทางการเมืองกับสิ่งแวดล้อม	23
- แนวความคิดทางนิยัตินิยม	29
- แนวความคิดทางคติความอาจจะเป็น	29
- แนวความคิดทางคติความน่าจะเป็น	30

	หน้า
• ศึกษาถึงรัฐเป็นสิ่งที่มิชีวิตและภูมิรัฐศาสตร์	30
• ศึกษาถึงเนื้อที่ทางการเมือง หรือรัฐประชาชาติ	49
• สรุป	52
แบบฝึกหัด : ตอนที่ 1	53

ตอนที่ 2

ปัจจัยทางระวางที่ และภูมิศาสตร์กายภาพ

	หน้า
บทนำ	55
บทที่ 3 : ระบบทางพื้นที่	56
• วัตถุประสงค์	56
• บทนำ : ระบบทางพื้นที่	57
• ลักษณะความแตกต่างเชิงพื้นที่	59
• พฤติกรรมทางพื้นที่	65
• ระวางที่	66
- ระวางที่ส่วนบุคคล	66
- ระวางที่ทางสังคม	70
- ระวางที่ทางการเมือง	72
• สรุป	73
บทที่ 4 : วิวัฒนาการการกำเนิดรัฐ	74
• วัตถุประสงค์	74
• บทนำ : วิวัฒนาการการกำเนิดรัฐ	75
• ความหมายของคำว่า “ รัฐ ”	75
• ทฤษฎีสสมัยใหม่ที่เกี่ยวกับรัฐ	79
- ทฤษฎีเกี่ยวกับรัฐเชิงภูมิศาสตร์การเมือง	80
- ทฤษฎีเกี่ยวกับทฤษฎีของรัฐ ในแง่ของนักรัฐศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์การเมือง	83
• การกำเนิดรัฐ	85
• การขยายตัวของรัฐ	86
การเริ่มต้น	87
กลุ่มร่วมตระกูลเดียวกันและชุมชนที่อยู่รวมกันโดยมีหัวหน้า	87

	หน้า
แหล่งกลางเป็นเสมือนแรงกระตุ้นให้เกิดเมืองและรัฐ	89
● รัฐโบราณ	90
- ภูมิภาคตะวันออกกลาง	90
- เอเชียตะวันออก	91
- เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	94
- แอฟริกาตะวันตก	95
- อเมริกากลางและอเมริกาใต้	98
- รัฐแอสแทคและจักรวรรดิอินคา	98
● รัฐในยุโรป	102
- กรีกโบราณ	102
- จักรวรรดิโรมัน	103
- รัฐแบบเจ้าขุนมูลนายหรือระบบศักดินาในยุโรป	104
● ประเภทของรัฐ	106
● รูปของรัฐ	106
- รัฐเดี่ยว	108
- รัฐรวม	108
● สรุป	111
บทที่ 5 : ดินแดนและประชากรมนุษย์	113
● วัตถุประสงค์	113
● บทนำ : ดินแดนและประชากรมนุษย์	114
● ดินแดน	114
บริเวณจุดศูนย์กลางร่วม	114
ย่านใจกลางของรัฐ	115
- ประเทศสหราชอาณาจักร	120
- ประเทศโปแลนด์	122
- ประเทศฝรั่งเศส	123
- ประเทศสวีทเซอร์แลนด์	124

	หน้า
- ประเทศสหรัฐอเมริกา	125
- ย่านใจกลางของประเทศต่าง ๆ ในทวีปแอฟริกา	126
- ย่านใจกลางของทวีปเอเชีย	127
เมืองหลวง	129
พื้นที่ของรัฐและที่ตั้งของรัฐ	138
ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ของรัฐ	140
- ที่ตั้ง	140
- ธรณีสัณฐานวิทยา	144
- ภูมิอากาศ	149
- ขนาดของประเทศ	151
- รูปร่างของรัฐ	157
- ทรัพยากรธรรมชาติ	165
- ลักษณะน้ำหน้า	166
● ประชากรมนุษย์	169
แนวความคิดเกี่ยวกับประชากรในด้านภูมิรัฐศาสตร์	169
องค์ประกอบประชากร	171
การขยายตัวของประชากร	172
การเปลี่ยนแปลงประชากร	173
การกระจายของประชากร	178
ประชากรและอำนาจทางการเมือง	183
นโยบายประชากร	189
● สรุป	198
บทที่ 6 : แบบแผนการศึกษาเกี่ยวกับการรวมตัวทางการเมือง	
และการเกิดรัฐใหม่	200
● วัตถุประสงค์	200
● บทนำ	201
● ทฤษฎีการรวมตัวทางภูมิศาสตร์การเมือง	201

	หน้า
- ชนชั้นผู้นำ	203
● ทฤษฎีแบบแผนการศึกษาเกี่ยวกับการรวมตัวทางการเมือง	205
- การวิเคราะห์แบบแผนการรวมตัวทางการเมือง	206
- ชั้นสภาวะก่อนการรวมตัว	206
- ชั้นกระบวนการรวมตัวขั้นที่หนึ่ง	208
- ชั้นกระบวนการรวมตัวขั้นที่สอง	210
- ชั้นบรรลุผลสุดท้าย	212
● การรับรองรัฐ	213
● ปัจจัยสำคัญในการดำรงอยู่ของรัฐเอกราช	214
● รัฐใหม่	215
● การสร้างชาติและการสร้างประเทศ	221
● การพัฒนาการเมืองชาตินิยม	223
● การพัฒนาเศรษฐกิจ	226
● สรุป	229
แบบฝึกหัด ตอนที่ 2	231

ตอนที่ 3

การศึกษาแนวทางหน้าที่ต่าง ๆ ของระวางที่

	หน้า
บทนำ	233
บทที่ 7 : การวิเคราะห์โครงสร้างภายในภูมิศาสตร์การเมืองของรัฐ	234
• วัตถุประสงค์	234
• บทนำ	236
• รัฐอุดมคติ	236
• การวิเคราะห์โครงสร้างทางกายภาพของรัฐ	241
โครงสร้างทางกายภาพโดยทั่วไป : แรงแยกออกจากศูนย์กลาง	241
โครงสร้างทางกายภาพ : แรงแรรวมเข้าสู่ศูนย์กลาง	246
การคมนาคมสื่อสาร การขนส่ง และบูรณาการทางการเมือง	247
ทฤษฎีการคมนาคม	251
• การวิเคราะห์โครงสร้างทางการเมือง ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ	254
โครงสร้างทางการเมือง	254
โครงสร้างทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ	259
• สรุป	262
บทที่ 8 : อาณาเขตและพรมแดน	263
• วัตถุประสงค์	263
• บทนำ : อาณาเขตและพรมแดน	264
• มิติทางกฎหมายเกี่ยวกับพรมแดนระหว่างประเทศและอาณาเขต	265
พรมแดนระหว่างประเทศ	265
อาณาเขตของรัฐ	266
การกำหนดพรมแดน	267
ประเภทพรมแดน	275
- พรมแดนบนแผ่นดิน	276
- พรมแดนทางน้ำ	282

	หน้า
- แม่น้ำ	282
- ปัญหาที่เกิดจากการใช้แม่น้ำเป็นแนวพรมแดน	283
- ทะเลสาบ	284
- ปัญหาการเดินทางเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศ	285
- พรมแดนทางทะเล	292
- อำนาจและหน้าที่ของทะเลอาณาเขต	293
- หลักเกณฑ์ในการกำหนดเขตน่านน้ำ	295
- ไหล่ทวีป	299
- เขตเศรษฐกิจจำเพาะ	301
- ช่องแคบ	307
- เกาะ	310
- คลอง	310
- ปัญหาทางเทคนิคเกี่ยวกับเส้นเขตแดนในทะเล	313
- พรมแดนทางอากาศ / เขตอิสระทางอากาศ	318
- อำนาจอธิปไตยในห้วงอวกาศภายนอก	321
- ปัญหาข้อพิพาทพรมแดนทางอากาศ	322
พรมแดนที่ถือว่ามีลักษณะดีที่สุดใน	323
พรมแดนอุดมการณ์ทางการเมือง	324
● สรุป	325
บทที่ 9 : รัฐประชาชาติ	326
● วัตถุประสงค์	326
● บทนำ : วิวัฒนาการของ “ ชาติ ”	327
● ชาติ	328
● องค์ประกอบของรัฐประชาชาติ	329
● กระบวนการย้ายถิ่นและแบบรูป	341
● ความหมายของการย้ายถิ่น	346
กระบวนการ	346

	หน้า
การย้ายถิ่นระหว่างประเทศ	347
● ผู้ลี้ภัย	354
● สรุป	361
บทที่ 10 : ทรัพยากรและอำนาจรัฐ	363
● วัตถุประสงค์	363
● บทนำ : ทรัพยากรและประเทศมหาอำนาจ	364
● การแบ่งประเภททรัพยากร	366
ถือหลักทรัพยากรธรรมชาติตามหลักของภูมิประเทศ	366
- ทรัพยากรแผ่นดิน	367
- ทรัพยากรน้ำ	380
- ทรัพยากรมีชีวิต	381
- ทรัพยากรภูมิอากาศ	385
ถือหลักทรัพยากรธรรมชาติตามลักษณะการนำมาใช้ประโยชน์	387
- ทรัพยากรธรรมชาติไม่มีการหมดสิ้น	387
- ทรัพยากรธรรมชาติที่สูญสิ้นหมดไปได้	387
ถือหลักทรัพยากรของชาติตามแนวภูมิศาสตร์การเมือง	388
ทรัพยากรประชากร	390
● ความจำเป็นที่ต้องศึกษาถึงประชากรทางการเมือง การอพยพ และอาหาร	391
● การวิเคราะห์ระดับความมั่งคั่งและความยากจนของประเทศต่าง ๆ	393
● อำนาจ	402
● ประเภทของอำนาจ	406
● มหาอำนาจของโลก	408
● การใช้อำนาจทางการเมือง	409
● สรุป	411
แบบฝึกหัด ตอนที่ 3	413

ตอนที่ 4

รัฐบาลและการบริหารทางการเมือง

	หน้า
บทนำ	417
บทที่ 11 : การปกครองดินแดน	418
● วัตถุประสงค์	418
● บทนำ : การปกครองดินแดน	419
● วิวัฒนาการของการปกครอง	419
- การปกครองรัฐโบราณ	419
- การปกครองรัฐสมัยใหม่ตอนต้น	423
- การปกครองรัฐในระบบจักรวรรดินิยม	425
- การปกครองแบบเครือจักรภพ	427
นโยบายป้องกันปรามของประเทศมหาอำนาจ	428
การแสวงหาความนิยม	428
● การบริหารทางการเมือง	428
● ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการบริหารประเทศ	429
- ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์	429
- ปัจจัยด้านประชากร	430
- ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ	431
- อุดมการณ์ทางการเมือง	431
● การบริหารประเทศ	432
● อำนาจการเมือง	435
● หน้าที่ทางการเมือง	438
- หน้าที่ของรัฐ	438
- หน้าที่ของพลเมือง	438
● สรุป	439

	หน้า
บทที่ 12 : ภูมิศาสตร์รัฐและการปกครองท้องถิ่น	441
● วัตถุประสงค์	441
● บทนำ : ภูมิศาสตร์รัฐและการปกครองแบบท้องถิ่น	442
● การแบ่งเขตการปกครองท้องถิ่น	443
รัฐเดี่ยว	448
- การปกครองท้องถิ่นประเทศสหราชอาณาจักร	449
- การปกครองท้องถิ่นประเทศฝรั่งเศส	459
- การปกครองท้องถิ่นสาธารณรัฐประชาชนจีน	461
- การปกครองท้องถิ่นประเทศเนปาล	467
สหพันธรัฐ	469
- การปกครองท้องถิ่นสหรัฐอเมริกา	469
- การปกครองท้องถิ่นอินเดีย	478
● สรุป	481
บทที่ 13 : องค์การนานาชาติ	482
● วัตถุประสงค์	482
● บทนำ : องค์การนานาชาติ	483
● การแสวงหารัฐบาลโลก	484
องค์การสันนิบาตชาติ	484
สหประชาชาติ	485
● พันธมิตรระดับภูมิภาค	490
- ทวีปยุโรป	490
- กลุ่มทวีปแอฟริกาและกลุ่มตะวันออกกลาง	496
- กลุ่มภาคีในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	499
- กลุ่มประเทศลาตินอเมริกา	502
● สหพันธมิตรระดับระหว่างภูมิภาค	503
- กลุ่มประเทศโลกที่หนึ่ง	503
- กลุ่มประเทศโลกที่สอง	503

	หน้า
- กลุ่มประเทศโลกที่สาม	503
ลัทธิอาณานิคม และจักรวรรดินิยม	507
โลกคอมมิวนิสต์	508
สมาคมนานาชาติ	512
ประชาคมฝรั่งเศส	512
สนธิสัญญาความมั่นคงระหว่างออสเตรเลีย - นิวซีแลนด์และ สหรัฐอเมริกา	515
● สรุป	521
แบบฝึกหัด ตอนที่ 4	522

ตอนที่ 5

ภูมิศาสตร์การเมืองประเทศไทย

	หน้า
บทนำ : ภูมิศาสตร์การเมืองประเทศไทย	523
บทที่ 14 : ภูมิศาสตร์ประเทศไทย	527
• วัตถุประสงค์	527
• บทนำ	528
• ภูมิศาสตร์ประเทศไทย	529
ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์	529
พรมแดนประเทศไทย	532
แนวเส้นพรมแดนระหว่างประเทศไทย - สหภาพเมียนมาร์	532
- การวิเคราะห์ลักษณะของแนวพรมแดนเชิง	
ภูมิศาสตร์การเมือง	533
- ปัญหาชายแดนระหว่างไทย - เมียนมาร์	537
แนวเส้นพรมแดนระหว่างประเทศไทย - ลาว	544
- การวิเคราะห์ลักษณะของแนวพรมแดนเชิง	
ภูมิศาสตร์การเมือง	544
- ปัญหาชายแดนระหว่างไทย - ลาว	545
แนวเส้นพรมแดนระหว่างประเทศไทย - สาธารณรัฐกัมพูชา	547
- การวิเคราะห์ลักษณะของแนวพรมแดนเชิง	
ภูมิศาสตร์การเมือง	548
- ปัญหาระหว่างไทย - กัมพูชา	549
แนวเส้นพรมแดนระหว่างประเทศไทย - สหพันธ์มาเลเซีย	551
- การวิเคราะห์ลักษณะของแนวพรมแดนเชิง	
ภูมิศาสตร์การเมือง	551
- ปัญหาชายแดนระหว่างไทย - มาเลเซีย	553
• การวิเคราะห์ลักษณะของพรมแดนทะเลประเทศไทย	557

	หน้า
● เขตเศรษฐกิจจำเพาะ	560
- เขตเศรษฐกิจจำเพาะในอ่าวไทย	561
- เขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทยในทะเลอันดามัน	563
● รูปร่างของประเทศไทย	571
● การวิเคราะห์ลักษณะของประเทศไทยเชิงภูมิรัฐศาสตร์	572
● การวิเคราะห์ทำเลที่ตั้งของประเทศไทย	574
● ย่านใจกลาง	576
● ทรัพยากรธรรมชาติ	576
ประเภทของทรัพยากรธรรมชาติ	577
● การประกอบอาชีพของชาวไทย	577
● ทรัพยากรประชากร	578
● สรุป	579
บทที่ 15 : การปกครองประเทศไทย	580
● วัตถุประสงค์	580
● บทนำ : การบริหารราชการแผ่นดินไทย	581
● ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน	585
ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง	585
ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค	588
ระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น	589
● ลักษณะสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น	591
● รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น	592
เทศบาล	594
สุขาภิบาล	604
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	608
การปกครองและการบริหารเมืองพัทยา	617

	หน้า
กรุงเทพมหานคร	627
● สรุป	657
บทที่ 16 : ภูมิศาสตร์การเลือกตั้ง	659
● วัตถุประสงค์	659
● บทนำ : ภูมิศาสตร์การเลือกตั้ง	660
● ความหมายของการเลือกตั้งในการปกครองระบอบประชาธิปไตย	662
● อุดมการณ์ของการเลือกตั้งในระบอบระบอบประชาธิปไตย	662
● นโยบายการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราชการของประเทศไทย	664
● สิทธิ เอกสิทธิ และหน้าที่	669
● เขตเลือกตั้งและหลักเกณฑ์ในการกำหนดเขตเลือกตั้ง	669
● แผนที่กับการเลือกตั้ง	672
● การใช้วิธีทางสถิติและคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือช่วย ในการวิเคราะห์ผลการเลือกตั้ง	685
● สรุป	695
แบบฝึกหัด ตอนที่ 5	696

ตอนที่ 6

วิเคราะห์บทบาทภูมิศาสตร์การเมือง

	หน้า
บทนำ	698
บทที่ 17 : ภูมิศาสตร์การเมืองประยุกต์	699
• วัตถุประสงค์	699
• บทนำ : ภูมิศาสตร์การเมืองประยุกต์	700
• พฤติกรรมทางภูมิศาสตร์การเมือง	703
• การวิเคราะห์เปรียบเทียบศักยภาพของ ประเทศอภิมหาอำนาจของโลก	713
• สรุป	718
แบบฝึกหัด ตอนที่ 6	721